

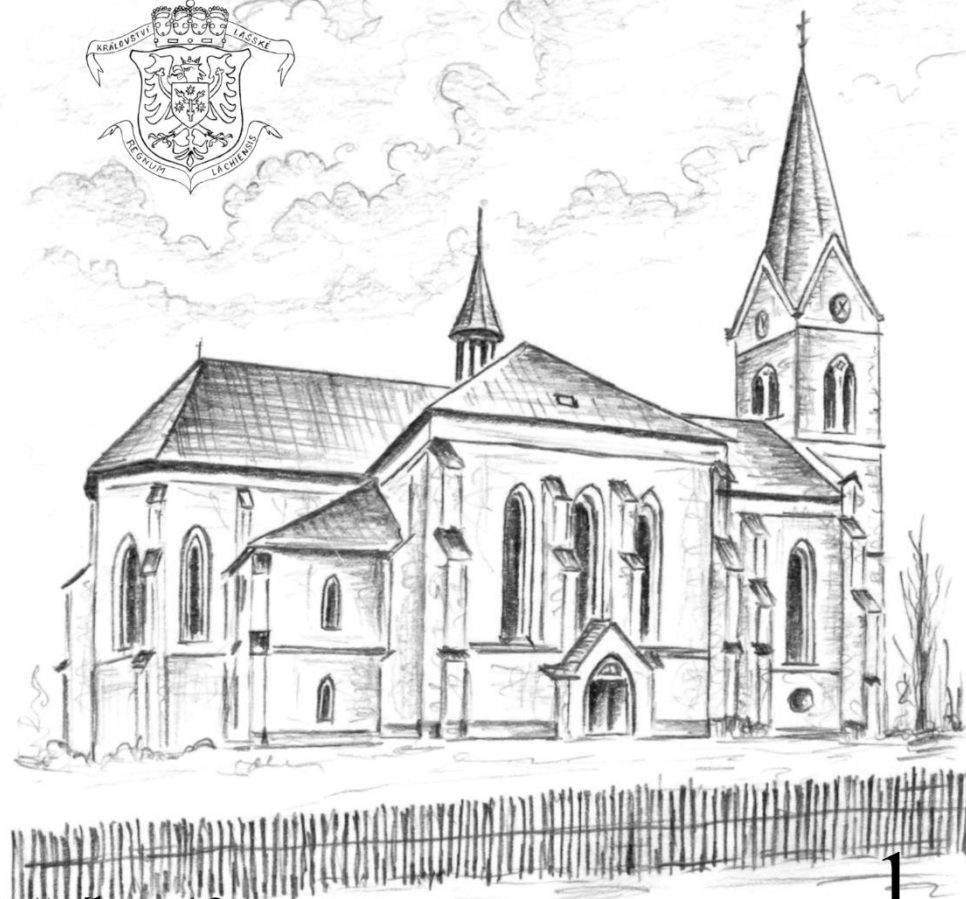
FRÝDEK ≈ MÍSTEK

| KAPITOLA |
| KNIHKUPECTVÍ |

www.komo.cz

Lašský dostavník

Ročník.....12
Rok.....2022

1
Jaro

UDĚLEJTE RADOST

Suvenýry z F≈M a Beskyd

Trička, podsedáky, hrnky,
magnetky, ponožky, čaje,
čepice, čokolády...

**U nás si vybere
každý!**

Suvenýry můžete
zakoupit osobně na
našich **dvou** pobočkách
Turistického informačního
centra Frýdek≈Místek.

Kompletní nabídku **suvenýrů** z Beskyd
a Frýdku≈Místku najdete na našem
webu **ticfm.cz** v sekci **Suvenýry**.

TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM F≈M

+420 731 158 271 / info@ticfm.cz / ticfm.cz /

Prodej na našich
pobočkách TIC F≈M

Zámecké náměstí
náměstí Svobody

www.beskydskalikerka.cz

Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h
sobota 14 – 23 h
neděle 14 – 22 h

RenoFarma Beskyd, a. s.
Palkovice

Obrázek na obálce (kostel v Janovicích)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Slezské popěvky a pořekadla.....	4
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	5
Abeceda Beskyd (P. Anderle)	9
Zdeněk Hledač - Od zítřka nelžu (D. Zápalková).....	11
Pošta ukončila moje přátelství (V. Vlk)	12
Jubilanti	13
Protkaná země B. Vidury je na světě (D. Zápalková)	14
Vzpomínkové setkání (D. Zápalková).....	16
Moravská zem (P. Gryga).....	17
Po roční pauze šly masopustní maskary Hodoňovicemi	18
Masopustní obchůzka (Spolek Po sousedsku a Paskovjanek).....	20
Fotodokumentace	20, 21
Osobnosti Velkého Lašska - Jan Krulikovský (A. Krulikovská)	22
Hledač (R. Žvak)	28
Jarní probuzení, Ze slovíček (P. Hruboš).....	29
Sklodanky (O. Tlučková)	30
Hranice (F. Pituchová).....	31
Pozvánka na Pálení čarodějnic s Lašským králem	32
Pozvánka na Lašsko-valašské setkání u Radegasta	33
Stará Bělá slaví (M. Krejčíček)	34
Festival "Poodří Františka Lýska" - 17. ročník 2022	35
Z receptáře lašského krále	36
Kalendář jaro 2022	37

Vážení čtenáři,

po mírné zimě přišlo ochlazení, s meteorologickým jarem však přišla opět zima. Situace kolem covidu sice povolila, avšak 24. února přišla od východní strany další pohroma – válka na Ukrajině...

Kalendář je na jaro připraveno. Akcí je už opět mnoho, doufejme však, že nám politická situace dovolí všechno uskutečnit. A také aby počasí přálo. Jinak je v jarním vydání tradiční obsah: historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), články a rozhovory s významnými osobnostmi aj.

Dostavník vychází ve stejném nákladu jako minule, sponzoři nezklamali. Dostali jsme opět dar města Frýdku-Místku, Radegast opět zabodoval, podpořil nás i Okrašlovací spolek Rozhledna z Čeladné. Ostatní dárci také vytrvali, tak by všechno mělo klapnout.

Děkujeme opět městu Frýdku-Místku i všem, kteří nám doposud přispívají.

Na koho se dostavník i tak nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek <http://www.lassko.eu>.

Tam, a také na facebooku, bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do letního čísla posílejte nejpozději do začátku června 2022!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

Slezské popěvky a pořekadla

Let'ol pės přes oves,
suka mlyndzy dymby –
nědovej, děucho,
synečkovi gymby.
Jakož mum nědovať,
dyž mě bardzo prosi –
miluje, caluje,
gořalečkym nosi.

Kovol kuje
bez košule,
co zarobi,
to přepije,
přidě do dom,
baby bije.
Baba plače,
lamyntuje,
a on před ňum
poskakuje!

Šol chlop z roboty,
stavil se do koběty,
by mu dala
kusek sadla na buty.
Ona pravi, že něda,
že mu dala uněgda,
a un pravi, že musí,
že jum v noci podusi.

(Těšínský kalendář 1927)

Kalendário jaro 2022

9. dubna (sobota): Vítání jara - velikonoční jarmark pro Marušku, návsí před hostincem U Čendy v Hodoňovicích - od 9 hodin

9. dubna (sobota): Velikonoční jarmark na Slezskoostravském hradě – za účasti lašského krále a jeho družiny (soubor Gigula)

10. dubna (neděle): NS Lašska – vlastivědný výšlap (bude upřesněno)

13. dubna (středa): Karviná-Fryštát – velikonoční jarmark od 10 hodin – za účasti lašského krále a jeho družiny (Gigula)

14. dubna (čtvrtek): Kopřivnice – Velikonoční jarmark od 10 hodin – za účasti lašského krále a jeho družiny (Gigula)

17. dubna (neděle): Pomlázková zábava v hostinci U Čendy v Hodoňovicích – od 19 hodin

30. dubna (sobota): Pálení čarodějnic U PAŘEZU ve Frýdku od 17 hodin (viz plakát)

1. května (neděle): Lašsko-valašské setkání u Radegasta (viz plakát)

7. května (sobota): Okolo Bašky cestička – start parkoviště pod přehradou v Bašce v 9 hodin

8. května (neděle): Naučné stezky Lašska – vlastivědný výšlap (bude upřesněno)

28. května (sobota): Baška na Bašce – Den obce Baška, areál přehrady Baška – od 13 hodin

28. května (sobota): Den vína ve Spolkové republice Kraví hora (Bořetice) za účasti lašského krále a jeho družiny

5. června (neděle): Dětský den – zahrada hostince U Čendy – od 15 hodin

11. června (sobota): 750 let Staré Bělé – obecní slavnost (viz článek)

12. června (neděle): Naučné stezky Lašska – vlastivědný výšlap (bude upřesněno)

18. června (sobota): Baškohrátky – areál přehrady Baška – od 10 hodin

Z receptařa lašského krále

Mame konec zimy, jaro klepe na dveře, blíží se Velikonoce, zkončí pust, třeba zas pořádně pojest', posílit' tělo. Nejprv ho v pustě vyčistíme, protahnem zelinami. Ež potom promastíme.

Uzene krkovička z povídlou mačonku

Pul kila uzene krkovičky, hrst' sušených slivek, kusek masla, 2 polivkove lyžky hladké mouky, 1 lyžka povídel, trochu pomleté škořice, citron a sůl.

Krkovičku dáme do hrnce z horkou vodu a vaříme, ež je měkka. Maso vytáhnem a dáme tam rozvařit' slivky. V kastrolu rozpustíme maslo, přidáme mouku, osmažem, zalijem trochu zimné vody, pořádně rozmícháme tak, ať z toho máme zasmažku. Zalejeme vyvarem z uzeneho (aji z rozvařenými slivkami) a na mírném ohni vaříme, mícháme tak dlouho, ež je mačonka fajně hladká a hustá. Přidáme povídla, trochu šťavy z citronu, nastruháme citronové kůry a škořicu. trochu posolíme. Mačonku třeba potom zcedit' přes řadku sítko, abychom dali pryč pecky ze slivky. Vložíme uzene a eště prohřejem.

Podáváme z knedlami – kynutými či kobzolvými.

Kralík ze slivkami

Kraliči hřbet a boky, hrst' sušených slivenek, 1 polivkova lyžka polohrube mouky, 1 lyžka zavařeného rybízu, 2 deci červeného vína, olej či sádlo, celý aji pomletý pepř, bobkový list, dymian, 2 lyžky octa, sůl.

Kralíka naložíme na 24 hodin do pájcu (vino, ocet, parva celých pepřův, špetku dymiana, 3 bobkové listy, 2 l vody, 5 minut převaříme a necháme vychladnout'). V kastrolu rozežřejem olej (sádlo), maso lehunko opečem po obou stranách. Podle pájce, v kerm byl kralík naložený, posolíme, přikryjeme a dusíme. Dyž je maso polomjeke, tak k němu přidáme namočené sušené slivky, vody tolik, aby maso bylo ponořené, zavaříme zaklehtku (mouku rozmíchanou v zimné vodě) a dodusíme, ež je měkka. Potom maso rozporcujeme a do šťavy vmícháme lyžku rybízové zavařeniny. Podáváme z knedlíkami.

Tuž ať vám šmakuje!

Co se stalo, přihodilo

20. prosince (pondělí): Předvánoční beseda U Čendy.

Sešli jsme se konečně zas před Vánoci v celkem slušném počtu, na stolech byly čerstvě vydané zimní Lašské dostavníky, cukroví z kuchyně od přítomných dam, vánoční četinky aj. Povíдалo se, zpívaly se koledy i písničky „silvestrovské“, nálada byla pohodová, vskutku předvánoční.

31. prosince (pátek): Silvestrovský výplaz na Lašský Říp zvaný Monte Čupelo.

Někteří již nedoufali, že se výplaz uskuteční, informace o shromažďování se různily, nakonec se lašský král se starostou Metylovic Ing. Halatou rozhodli, že do toho jdou. Počasí nebylo zimní, spíš větrné a sychravé, jako na podzim. To však neodradilo několik stovek Lachů, Lašek i jiných příznivců z celého regionu. Lašský král se svou družinou přišel pěšky od Hodoňovic-Kamence, početné skupiny se vyplazily od Hodoňovic a Metylovic. Na vrchu je čekalo bohaté občerstvení, kterému vedly Lašské placky od Vládi Tomise, Metylovjané se také vytáhli výborným gulášem, uzeninami, pivem a nealko nápoji. Královská družina dorazila dřív než obvykle, před polednem se ještě stačil i lašský král posílnit, aby už v pravé poledne pronesl svůj tradiční projev. Slova se ujal starosta Metylovic i starostka Bašky, následoval přípitek čistou i tatarčočkou (puškvorcovým trnkem z Beskydské likérky), zazněla lašská hymna a ještě řada veselých písniček v podání Odujalne bandu. Celá akce se vydařila k velké spokojenosti přítomných, kteří se s veselou náladou vraceli domů. Nejpočetnější skupina pak zamířila do hostince U Čendy v Hodoňovicích, kde to ještě pořádně „žilo“...

Silvestrovsko-novoroční projev lašského krále, foto T. Sládeček

16. ledna (neděle): 1. vlastivědný výšlap – z Frýdku do Nošovic.

Třetí lednovou neděli se u nádraží ve Frýdku sešlo dvacet pět turistů, cestou se přidalo ještě pět. Bylo 7 stupňů pod nulou, sluníčko však slibovalo krásný den. Vyšlápli jsme po pravém břehu Morávky, za Starým Městem jsme přešli přes lávku na břeh levý, abychom pokračovali divočinou Skalické Morávky. Účastníci byli nadšeni, že jdeme tak krásným údolím, hlavně ti, kteří zde ještě nikdy nebyli. Na Sosnině jsme se posilnili a pak pokračovali podél řeky na Kamenec, tam jsme narazili na naučnou stezku. Vyšplhali jsme se nahoru ke kostelu sv. Martina, kde bylo také malé zastavení. Po cestě jsme sešli do Záhoří, přešli přes lávku opět Morávku, tentokrát k Nošovicím. Tam nás již čekalo ohlášené zastavení v Radegastově šenku, kde nám připravili v prvním patře velkou extrovní místnost. Výborné pivo, jídlo a skvělá obsluha to byly devizy šenku, který nás příjemně překvapil. Zazněla lašská hymna a jiné písničky, gratulace Pavlu Hrubaňovi, který tak s námi oslavil šedesáté narozeniny. Z Nošovic jsme se rozešli a rozjeli různými směry k domovu, jen pět z nás pokračovalo pěšmo přes Dobrou do Skalice.

Ve Skalici, foto J. křížek

27. ledna (čtvrtek): Vzpomínkové setkání na malíře Bedřicha Šimoňáka. (viz článek D. Zápalkové)

Festival „Poodří Františka Lýska“ – 17. ročník 2022

23.4.2022	Pochod krajem Jistebnických zpěváků
29.4.2022	Ostrava-Proskovice
	Zahájení festivalu, restaurace U Psoty, 9.30 hodin
	Dechová hudba Proskovjanka
	Dětský pěvecký sbor Proskovjáček, ZŠ Proskovice
	Dětský folklorní soubor Hlubina, Ostrava
	Dětský folklorní soubor Malá Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	Výstava: Z festivalového života
30.4.2022	Ostrava-Proskovice
	Festivalové odpoledne, restaurace U Psoty, 14 hodin,
	SLPT Hlubina, Ostrava
	Smišený pěvecký sbor Čemu-ni, Sborové studio Ostrava-Jih
21.5.2022	Jistebník
	Náves Jistebnických zpěváků, 14.15 hodin
	Koncert dechové hudby Jistebnická 13
	Zahájení u sousoší Jistebnických zpěváků
	Koncert, sál KD v Jistebníku, 15 hodin
	Dětský pěvecký sbor Bambule, ZŠ Valčička, Ostrava-Poruba
	Dětský pěvecký sbor Skřivánek, Suchdol nad Odrou
	Smišený pěvecký sbor Lašan Brušperk
	Slezský folklorní soubor Opavica, Ostrava-Svinov
	Výstava: František Lýsek a Jistebničtí zpěváci, Z festivalového života
3.6.2022	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Koncert pěveckých sborů, nádvoří zámku, 18 hodin
	Dětský pěvecký sbor Adijamus, ZUŠ V.Petrželky, Ostrava-Hrabůvka
	Dětský pěvecký sbor Muzika, ZŠ J.Valčička, Ostrava-Poruba
	Zašovský chrámový sbor, Zašová
	Smišený pěvecký sbor Catena Muzica, Frýdek-Místek
4.6.2022	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Jízda kole obila – slavnostní objezd veškerých hranic staroveských, zámecký park od 10.30 hodin
	Dechová kapela Petřvald'anka
	Zámecký park od 14 hodin
	Malá Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	Lašský soubor písní a tanců Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	Folklorní soubor Šmykňa, Ostrava
10.6.2022	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Folklorní večer na zámku, nádvoří zámku, 18 hodin
	LSPT Ondřejnica, Stará Ves nad Ondřejnicí
	CM Ondřejnica, Krmelín
	Veselá partyja, Uherské Hradiště
	CM Fojt
	Slezský soubor Hlirny Salichové, Ostrava-Poruba
	Bližší informace o festivalu najdete na www.festival-poodri.cz

Stará Bělá slaví

„Schoulená při korytě nevelkého potoka a obklopena hustými hvozdy, žila jsi, naše dědino, po staletí svůj tvrdý život ve stínu zápasů o skývu chleba, o rodný jazyk i o svobodu svědomí. Neznámy nám zůstaly tváře našich předků, málo zachováno zkazek z tvé dávné minulosti. Proto s tím větší péčí shromažďujeme vše, co přetrvalo věky a co utkvělo v paměti otců. Činíme tak pro potěšení srdce i pro poučení budoucím. Neboť historie je a vždy zůstane učitelkou...“ – Minulost obce Stará Bělá – rodinná kronika Petra Sýkory.

Rok 1272. Čas vlády krále železného a zlatého, jak byl nazýván tehdejší nejmočnější středoevropský panovník Přemysl Otakar II. Čas dávno minulý. Leckterá vesnice připadla jako dar těm, kdo měli moc, přízeň nebo zásluhy. Takový osud potkal i naši obec. 7. července 1272 daroval olomoucký biskup Bruno bratřím Helmboldovi, Ottovi a Güntherovi z Welinu obec Bělá a podřídil jim i rychtáře s pěti lány, mlýnem, šenkem, a to včetně práva ponechat si třetinu pokut ze soudních nálezů.

Píše se rok 2022 a Stará Bělá si připomíná na všech akcích 750 let od 1. písemné zmínky o obci. Hlavní událostí bude Den obce 11. června, kdy od 8:30 projde obcí slavnostní průvod za účastí i přátel z ostatních moravských a českých obcí nesoucí název Bělá. Od 10 hodin se sejdem za školní jídelnou, kde se uskuteční setkání obcí Není Bělá jako Bělá a od 14 hodin proběhne kulturní část oslav.

Tuš příd'tě se podívat'.

Starosta obce
RNDr. Mojmír Krejčíček

1. února (úterý): Vernisáž fotografií v Novém Jičíně.

Ostravský fotograf Dalibor Bednář pozval lašského krále Zdeňku Viluše Krulíkovského, Hanku Jamrozovou a Lucii Goreckou k vystoupení na své vernisáži fotografií do Nového Jičína. V Informačním centru zazněl výběr písní ze sbírek Leoše Janáčka Moravská lidová poesie a Slezské písně. Publikum ocenilo pozitivně fotografie na téma MASOPUST, také provedení písniček bylo oceněno velkým potleskem.

6. února (neděle): 2. vlastivědný výšlap – z Frýdku do Janovic-Bystřého.

Opět jsme se sešli u nádraží ČD ve Frýdku, chmurné počasí asi ovlivnilo účast, bylo nás jen dvacet, což však bylo i tak dost. Vyrázili jsme k Ostravici, přešli lávku, po levém břehu pokračovali směr Baška. Tam jsme se přes lávku u železniční stanice dostali na pravý břeh, prošli obcí, zastavili se u zbytků tvrze a přes kopec šli dál na Janovice. Minuli jsme janovické Hradisko, smutně prošli kolem zavřeného hostince U Ondráše, jen pamětní deska připomínala místo narození slavného zbojníka. Za kostelem sv. Josefa jsme minuli další smutný „památník pohostinství“ (zavřenou hospodu), zabočili vzhůru pěknou krajinou do Bystřého. U Toflů jsme byli očekáváni v příjemném prostředí, obsluha byla také výborná, stejně tak jídlo a pití. Opět jsme zapěli lašskou hymnu, přidali ještě pár písniček, autobusem pak odjeli ke stanici ČD do Pržna, vlakem pokračovali směr Frýdek-Místek.

Vzhůru do Janovic, foto A. Glac

27. února (neděle): XXXI. Lašská polární expedice na Andreas hill.

Před hotelem YURA (dříve PROSPER) se za celkem zimního dopoledne sjelo patnáct polárníků v čele s lašským králem, aby posílení čtyřmi psy vyrazili směr Solárka, kde v roubence Ondřejníček byla poslední základna před výstupem na Andreas hill (Ondřejník). Z mlhavého větrného rána se vyklubal docela pěkný den, cestou po vrstevnici svítlo slunce, vítr ustál. Dorazili jsme ke srubu, většina účastníků expedice se posílila uvnitř, někteří venku. Čtyři nejudatnější (pověřeni vedením expedice) vyrazili dobýt vrchol, ostatní se dvěma směry vydali dolů – jedna skupina jinou cestou směr Čeladná, skupina vedená lašským králem přes Kubalánky dolů do Frýdlantu. To už se opět ochladilo a vítr zesílil...

Na vrchu Odřejníka, foto A. Glac

13. března (neděle): 3. vlastivědný výšlap – z Olešné okolo Staříče.

Za krásného slunečného počasí se sešla celkem početná skupina turistů před restaurací U Toma, která vyšlápla po mostě přes dálnici do Lysůvek, pak na zalesněný vrch Štandl, podél říčky Olešné do Staříče a na Kamennou. Tam se všichni kochali nádhernými výhledy na celé Beskydy. Vraceli se přes Staříč kolem Okrouhlé opět do Lysůvek a k přehradě Olešná, kde U Toma ukončili výšlap.

Království lašské z.s.
ve spolupráci s Turistickým informačním centrem F-M

si Vás dovoluje pozvat

v neděli 1. května 2022 ve 12 hodin na "Lašsko-valašské setkání u Radegasta"

Družina lašského krále se sejde v 9.45 u lanovky na Ráztoce, vyrazí (pěšmo, lanovkou) na Pustevny, vzhůru pak k Radegastovi. Tam, dle prastarého zvyku, vzdáme hold příchodu pasteveckého roku. Slavit budeme zpěvem, Radegastem a jinými dobrotami...

*„Na Prvního maja, kozy žeň do haja,
na baraně, byky, vem do ruky kryky...!“*

PAREZOVÝ HÁJ
Černá cesta 3258
Frýdek-Místek

SRDEČNĚ VÁS ZVEME

V SOBOTU 30.4.2022 OD 17.00 HOD.

na

**PÁLENÍ ČARODĚJNIC
S LAŠSKÝM KRÁLEM**

a jeho Ondulalajne bandem

OBČERSVENÍ PRO DĚTI I RODIČE ZAJÍŠTĚNO

WWW.PAREZOVYHAJ.CZ

Černá cesta 3259,
Frýdek-Místek
- pizzy Od pařezu
- Burgery
- bramborové placky
- domácí langoše
www.parezovyhaj.cz

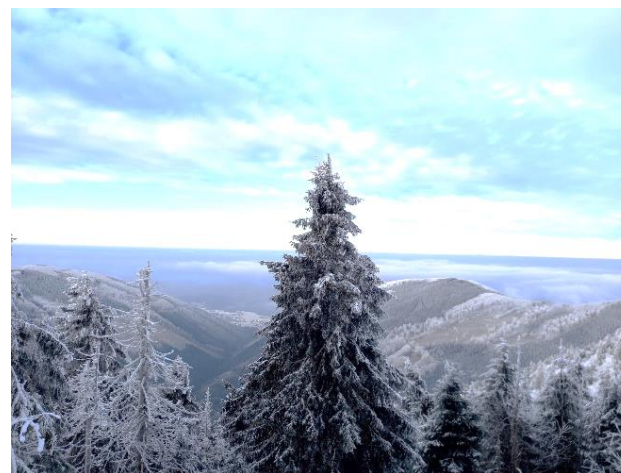
Abeceda Beskyd

Tahle kniha vznikla na základě obrovské čtenářské odezvy, kterou vyvolalo na sklonku roku 2021 vydání knihy „Hajní a hájenky Beskyd“. Vyšla v nákladu dvou tisíc výtisků a byla vbrzku rozebrána.

Motto:

Dobrý den, kniha se rodičům moc líbí, tatínek už nevidí, tak mu ji maminka předčítá. Škoda, že si nemůže prohlížet fotografie. Vždy byl vášnivým nimrodem. Hezký den. Milada Krupková, Lišřany (Louny).

Jak mi spadl „kámen ze srdce...“

Josef Malina: Pohled do Čeladné a do Kunčic pod Ondřejníkem

Řekl jsem to zprvu jen tak z legrace. A navíc muži, který mě v počátcích psaní o Beskydech vodil po cestách lesních... Řekl jsem to inženýru Vladimíru Šigutovi, který, když jsem mu v jednom prosincovém dni roku 2021 předával knihu „HAJNÍ A HÁJENKY BESKYD“ k jejímu obsahu výrazně přispěl, se mě zeptal, co bude dál. Myslel tím pochopitelně nějakou další knihu. (Tak se ptají desítky našich čtenářů a přátel). Vladimír totiž prochodil a projezdil (také na motorce) během čtyřiceti let práce lesníka celou část Beskyd od Lysé až po Radhošť. A díky němu také vznikla naše první beskydská kniha „Cestami lesními od Lysé až po Radhošť“, dnes již beznadějně rozebraná. A co jsem mu odpověděl? Že napíši ABECEDU BESKYD. Kniha, ve které by měl být popsán život a zásluhy výrazných osobností, které se narodily v Beskydech, nebo se o ně či o jejich zviditelnění nějakým způsobem zasloužily.

Ta myšlenka mě občas přepadávala, a když jsem ji řekl Vládovi, nemyslel jsem tím něco hotového či rozhodnutého. Jenom se mě zeptal. Proč abeceda? Odpověděl jsem: *Inu, česká abeceda má 42 písmen, tedy 26 písmen základní latinky doplněných písmeny s třemi diakritickými znaménky (háčkem, čárkou a kroužkem). Speciální postavení má ch, které je počítáno mezi 42 písmen české abecedy, fakticky je to ale spřežka (digraf). A tak mě napadlo, kolik bychom našli jmen významných lidí, jejichž příjmení by zaplnila celou abecedu. Nebo alespoň její podstatnou část.*

A tak jsem plácal jedno přes druhé. Jenže Vlád'a mě za ta léta zná. Pár dní po Novém roce mi zatelefonoval, jestli bych si zítra neudělal pro něj chvíli čas. Druhý den okolo jedenácté (to přijíždí do Čeladné vlak z Frýdlantu nad Ostravicí, kde Vlád'a bydlí) zazvonil u mě doma. Trochu se zadýchal, než vynesl do třetího patra tašku plnou knih.

„Posbíral jsem doma všechno, co by se Ti mohlo hodit pro tu *Abecedu*“, povídá. Už jsem nemohl couvnout. Měl jsem ho hnát zpět s tím těžkým rancem přes nádraží až do Frýdlantu? A tak jsem po jeho odchodu radši sednul a začal psát. A později hledat a pátrat. A tak vznikala ABECEDA BESKYD. Třeba se v ní dozvíte, co ještě nevíte.

P. S. Věděl jsem pochopitelně, že knihu doplníme i různými portréty osobností, či pohledy z místa jejich působišť, ale přesto knihu doplní skvělé snímky našich spolupracovníků – fotografů. Neboť jména Milena Vaculová, Stanislava Slováková, Petr Pazdírek, Alfréd Krzemien, Petr Kasal, Petr Lukeš, Josef Malina, Pavla Zemaníková (a mnozí další) patří rovněž mezi výrazné osobnosti Beskyd.

P. P. S. Další problém v souvislosti s pojetím knihy nastal ve chvíli, kdy mě napadlo zařadit mezi „abecedníky“, jak jim pracovně říkám, živící osobu. Kladl jsem jeden argument vedle druhého, nakonec zvítězila odpověď ANO. Vždyť vycházejí knihy o živících lidech a nikomu to nevadí. Naopak. Takže mohu s klidným svědomím zařadit pod písmeno B Milana Bajgara, pod písmeno L Pavola Lukšu a pod písmeno D Romana Dudyse. Ti se také na rozvoji Beskyd výrazně a s úspěchem podíleli a podílejí. A doufejme, že se budou ještě dlouho podílet.

A jakmile jsem tohle všechno sepsal, spadl mi kámen ze srdce. Mohu se pustit do práce.

PETR ANDERLE

Výzva čtenářům Lašského dostavníku!

Máte-li nějaký nápad stran výrazných osobností Beskyd – napište na email: petr.anderle@tiscali.cz

Hranica

Františka Pituchová

Tak zme si tu dobře žili,
jak se patří na susedy,
ale mocychtivi pani
něbrali na nas ohledy.

Přišli geometři z jara,
dali se pozemek měřit...
Přes plac pohraniční čara?
Něchce se mi temu věřit.

Namukušu, čert aby vzal
politiku sakramentsku,
chalupu mam na Moravě,
chliv, stodolu na Slovensku.

Jak budu pokluzat' kravy?
Vysvětlit' si nědovedu.
A jak pujdu nažnut' travy,
budu muset' pas brat' sebu?

Kury znašaju vajica
za stodolu, u chalupy,
či věd'a, kaj je hranica?
Ony maju rozum hlupy.

Co to z našu republiku
panske hlavy podělaly?
Jak vidět', ni enem kury
maju ten mozeček maly.

(Hlupoty – 1997)

Olga Tlučková

To, co bylo, to už je pryč,
zbytečně spominat',
měli bysme se už rači
do budoucna divat'.

Z minuleho vybrat' inym,
co se osvědčilo,
vymytí' něsvornost', zovist',
to dycky škodilo.

Utahnut' opasky znači,
tak něrozchazovat'
a začnut' už jaksepatří
s tym, co je, gazdovat'.

Kaj nělza vjechoť kobajnym,
vzat' do ruky kosu
a divat' se kusek dale,
něž na špičku nosu.

Lehkovažně nězvětšovat'
ozonovu diru,
ať um přes ňu něuleti
holubica miru!

(Z našeho kraja – 2005)

Zdeněk Hledač, člen Literárního klubu P. Bezruče Frýdek-Místek, ostravský básník, textař, spisovatel, bezdůvodný optimista mírně zasmušilé povahy – jak o sobě sám říká, nám po dvouleté odmlce přináší novou sbírku básní. A je jako to probouzející se jaro – plná vášní, citů, rozbouřených endorfinů, které je třeba mnohdy krotit. Vyráží dobýt svět – úspěch má na krajíčku, následuje svoje vzory, je živ – navzdory, že je mu padesát!

Ve stovce básní z let 2020-2021 v knize najdeme témata, která poukazují na jeho životní rozpoložení - to rozmlouvá s anděly, kterým vzali křídla a padají z nebes, slibuje, že nebude lhát a pak bude moci klidně spát... Kouše se do rtu, ale i úsměv přes celou hubu má, bryndá „černý kafe“, když chce napsat báseň sladkou, vzletnou. Život po něm praská bičem a on, v zoufalé snaze vklouznout do bezpečí, tulí se rád v ženský klín. Vzpomíná mládí, své dcery, pro něhož to jsou navždy princezny, vzpomíná rozchody, vlastní pitomosti, též přírodu – matku všeho živého, která se, dle něj, na něm vyřádila. Jak to autor myslí? Zkoumá svoji tělesnou schránku, jednotlivé orgány, které podrobuje až přílišné kritice, a k tomu užívá i ostřejšího výrazového slovníku, čemuž každý čtenář nemusí být nakloněn.

Zdeněk Hledač ale chytil štěstí za pačesy, má rád „svý jistý“, štěstí se musí držet v pěsti, mihne se totiž, dle autora, jednou za sto let... Život uděluje kopance, ale s nadějí je třeba jít dál – vesele a bez obav, nesmí se přece utíkat dírou v plotě!

Věřím, že ani vy od nové knihy Zdenka Hledače neutečete, ba naopak, že se do ni více ponoříte. Třeba ji budete muset přečíst vícekrát, abyste doznali správného pochopení, myšlenkových pochodů autora.

Knihla vyšla v nakladatelství Nová forma s.r.o. a lze ji zakoupit v internetovém knihkupectví www.kniznieshop.cz.

Za Literární klub P. Bezruče F-M Dajana Zápalková, předsedkyně

Pošta ukončila moje přátelství

Přátelství jdoucí mnohdy až do ciziny léta uchovávají, ale častokrát se stává, že se určitým vlivem přeruší nebo dokonce ukončí, jak to bylo v mém případě v minulosti.

SSSR – Po druhé světové válce na jedné z poválečných besed redaktorů tisku s účastníky bojů v SSSR se zmínil plukovník Rudolf Peške, pozdější ředitel Vítkovických železáren, že v sovětském městě Sokolovo padl vedle nadporučíka legendárního Otakara Jaroše také frýdecký občan Jaroslav Lohrer-Lom. Zajímal jsem se a on mi dal adresu Alexandra Marčenka z Charkova, který byl rovněž účastníkem.

Můj dotaz na celou akci akceptoval, a tak v sedmdesátých letech s ním začala má velmi srdečná a přátelská korespondence, protože mi poslal několik vzácných dokumentů z muzea v Charkově. Ale na oplátku požadoval zaslat mu české knihy jako „Za námi Moskva“ od Ludvíka Svobody či Fučíkovu „Reportáž na oprátce“ nebo také novinové články. Byl jsem ochoten, až na to, že hodnota knih a zásilek na naší poště byla mnohem dražší, až neúnosná. A tak jsem toto písemné přátelství v šedesátých letech ukončil.

USA – Na jedné besedě kulturního spolku „Bezručova kraje“ ve Frýdku uspořádané ke 100. výročí narození básníka Antonína Höfflera, který psal pod pseudonymem Čechoslav Ostravický, jeden z přítomných účastníků sdělil, že ve státě Ohio v USA ještě žijí jeho dvě dcery. Náhoda mi přála, že se mi dostal tehdy v době komunismu do rukou americký časopis „Hospodář“, který redigoval právě v Clevelandu zmíněný frýdecký básník. Napsal jsem do redakce časopisu a po půl roce mi přišla adresa jeho dcery Lydie z města Garrettsville s nadšením, že si někdo v Československu vzpomněl na jejího otce. Vzájemná korespondence trvala asi 3 roky, kdy mi posílala jeho básně ze sbírky „Šerem k ránu“ i další. Vydal jsem o něm brožurku pod názvem „Bludný básník“, o kterou měla zájem v počtu 10 kusů. Překvapila mě jednou na konci roku, kdy mi poslala nahraný magnetofonový pásek se svým osobním blahopřáním a kalendář, což mi nepoškozeně došlo, takže jsem měl radost.

Já na oplátku nahrál rovněž na magnetofonový pásek mé přání v češtině a přidal naši hymnu a slovácké písničky. Jaké bylo moje překvapení, když mi sdělila, že nic nedostala, takže to zabavila v době komunismu naše Česká pošta. Tak bylo ukončeno naše tříleté přátelství...

Jarní probuzení

Pavel Hruboň

Zimě už odbila poslední hodina,
je tady jaro, toť šťastná novina.

Mraky se roztáhly, jak opona do stran,
sluneční paprsek byl ku nám pozván.

U rybníka žlutě rozkvetla jíva,
mladý kos na větvi písničku zpívá.

Na stráni rozkvetly bělavě trnky,
studánku zčeřily od děti hrnky.

Skřivánek na střeše trylkuje vesele,
je tady jaro, zpívejme přátelé.

Ze slovíček

Že stála tam ta velká alpa
a různé knižní obaly,
nikdy by nepřišla mi na to,
lahvička že slivovičku utají!
Teď jen risk mi ovšem zbývá,
kolik že zbylo mi z toho piva?
V garáži stará koloběžka,
pro tulipán cesta těžká,
doma navíc žena hezká...
Mnohý chlap se na to vykašle,
já však nejsem žádná držgrešle.
Už vyrážím ze dvora!
Vizáž jak kus netvora.
V okně úsměv paní domu
letmo halí záclona.

Pavel Hruboň

Hledač lásky

Radek Žvak

Chci hledat lásku ve všech koutech světa,
ztracenou lásku zpátky lidem dát.
Chci, aby opět zněla něžná věta,
chci slyšet loutnu serenády hrát.

Amora vzbudím z hlubokého spánku,
do toulů dám mu šípů tisíce,
i luk mu nechám ukovat z červánků,
ať k srdcím vrhá střel co nejvíce.

Když všechny země spojí pouto lásky
a národy když stmelí vroucí cit,
pak strůjcům válek zbrzdí čela vrásky,
neb nebude s kým v poli zápolit.

Zahrabem teror do hlubin staletí,
nastane mír, bez válek neřestných.
V míru pak ženy budou plodit děti,
nebude již obětí nešťastných!

(Rýmožvačky)

Švýcarsko – Do této země se po osvobození odstěhoval můj spolužák z prostějovské školy, kde jsem studoval v letech 1942-44, jelikož mi Němci ukončili studium na místeckém gymnáziu. Byl jsem nadšený filmový amatér a v osmdesátých letech jsem se dozvěděl, že v cizině mají kvalitní barevné filmy Kodak, zatímco u nás doma méně kvalitní, zamížené a drahé. Pokusil jsem se ho uprosit, aby mi věnoval švýcarské filmy, což mi přislíbil. Zásilka však přišla, ale ve stavu, který jsem nečekal – nejen polootevřená, ale filmy i osvětlené, což způsobila naše pošta. Marná byla moje urgence a spolužák přestal s korespondencí na několik let.

Tyto zážitky z minulých let mám stále na paměti, že Česká pošta mi znemožnila zahraniční přátelství, což je jistě pro čtenáře zajímavé.

Vilém Vlk

Naši jubilanti

Prof. Jan Hališka, narozen ve Slezské Ostravě 14. 2. 1942 – 80 let
Čestný člen společenství REGNUM LACHIENSIS (Království lašského) (viz. LD č. 4 2021).

Vilém Vlk, narozen v Lískovci 1. 3. 1927 – 95 let
významný kulturní pracovník frýdecko-místeckého regionu, vedl Závodní klub Slezan, byl redaktorem časopisu Textilák, založil Filmový klub ve FM, publicista (nyní Lašský dostavník). Čestný člen společenství REGNUM LACHIENSIS (Království lašského).

Mgr. Jan Krulíkovský, narozen v Místku 28. 3. 1942 – 80 let
divadelník, loutkoherec, režisér, dramatik, dlouholetý vedoucí divadelního souboru DUO, zakladatel sdružení FAMUS, ředitel Národního domu, úspěšný pedagog. Čestný člen společenství REGNUM LACHIENSIS (Království lašského).

Jiří Krulíkovský, narozen v Místku 17. 6. 1937 – 85 let
významný folklorista, tanečník, dlouholetý přední člen souboru Ostravica ve Frýdku-Místku. Čestný člen společenství REGNUM LACHIENSIS (Království lašského).

Protkaná země Bohumíra Vidury je na světě

Před koncem roku 2021 spatřila světlo světa z nakladatelství Moravapress dlouho očekávána útlá knížka poezie Bohumíra Vidury z rázovitého ostravského regionu s názvem **Protkaná země**. 48 básní s tematikou „Černé Ostravy“ je zde řazeno do dvou oddílů – Z hlubin a Po šichtě.

Jak autor vnímá město, kde okna zabili prkny a paprsek slunce nepronikal, i když na římsách kvetly pelargonie? Toulá se úzkými uličkami, nad nimiž šlehala struska, do oken svítily plameny z hutě. Ocelové město se choulilo pod těžními věžemi pod kouřovou clonou, voda v řece černá jako bota tekla do moře ze zajetí komínů. I přes tvrdou práci dokázaly těžké mozolnaté ruce havíře laskat nadražen a vykřesat vášně, co dotýkaly se mnohdy hvězd... A v sídlištních hospodách cinkaly půllitry, slovní třenice rozvášněných tváří havířů s prachem v očích byly častými obrazy města.

Nad Ostravou kdysi ...

Vozíky s uhlím
bloudily vzduchem
ve větru i dešti
v lanovém převisu
nad městem jako přelud
z hlubin do nebe
vezly i duše
co chtěly se vznést
z prachu blíž slunci
občas ukápl černé krve
na zvrásněnou zem
aby probouzela k životu
třeba i po kapkách
v půllitrech co cinkaly o sebe
v mozolnatých rukách
v hospodách pod haldami.

Bohumír Vidura

J: Ve Slezanu. Na personálním oddělení. Jako vedoucí výchovy zaměstnanců.

A: *Co to obnášelo?*

J: Řídil jsem učiliště. A dvě učňovská střediska. Metodicky. Dál jsem měl čtrnáct závodních škol práce.

A: *Jak dlouho jsi byl ve Slezanu?*

J: Pět roků. Pak jsem byl v Jednotě. Dělal jsem obchodního zástupce. Rok a půl. A pak jsem byl ještě osm roků u stolařů. Dělal jsem vedoucího zásobování.

A: *Nakonec Tě i ta obchodní profese provázela.*

J: Ano. A byl jsem velmi úspěšný. Nechtěli mě pustit. Měl jsem úmluvu na tři roky a zůstal jsem osm let. Návrat do školství jsem prožil v Novém Jičíně na základní škole. Byl jsem tam tři roky. Učil jsem na staré i nové škole. A pak jsem konečně dostal nabídku do školy v Místku. A taky v Lískovci. Vzal jsem Lískovec, protože jsem si říkal, že to bude malá škola a hodnější děti. A byl jsem tam spokojený a oni taky. Byl jsem tam patnáct roků. Během těch let jsem byl třičtvrtě roku místopředsedou ONV. Pak čtyři roky na školském úřadě jako náměstek. Když jsem byl v Lískovci rok, oslovili mě, ať jdu učit na Morávku. Šel jsem na rok. A ačkoli mě přemlouvali, abych tam zůstal, vrátil jsem se do Lískovce, protože jsem to slíbil žákům. I když na Morávce bylo moc hezky a byly tam hodně chytré děti.

A: *A jak ses dostal na radnici?*

J: V roce devatenáct set devadesát osm jsem byl zvolen do zastupitelstva a rady města. Nadále jsem učil v Lískovci až do roku dva tisíce jedna, kdy jsem byl jmenován ředitelem Národního domu.

A: *A dostáváme se k tomu, že jsi nechal zrekonstruovat Novou scénu Vlast, díky čemuž se velmi zlepšilo zázemí pro diváky i umělce.*

J: Ano. To byl můj projekt.

A: *Takže jsi vlastně zachránil dvě kulturní zařízení.*

J: Vybudoval jsem tři divadla. DUO, Vlast a Čtyřlístek, včetně klubu.

A: *Na závěr bych Tě ráda poprosila, zda bys něco vzkázal lidem, zejména mladším generacím.*

J: „Nebát se a nekrást.“ Jak to říkal T. G. Masaryk.

A: *Stručné a výstižné! Děkuji za tvůj čas a povídání.*

J: Já také děkuji.

A: *Vždy říkám, že se těším na další setkání, ale u Tebe je to samozřejmostí. Děkuji moc.*

s tou naší činohrou. Kluci hráli na kytary a pěkně zpívali, tak jsem řekl, že můj sen byl vždycky udělat muzikál. Už jsem udělal první muzikál osm let před tím. A mělo to velký úspěch. A teď jsem měl daleko více zpěváků. Tak jsem našel od Renčina Nejkrásnější válku. Nastudovali jsme ji, v roce osmdesát dva. Jura Šimáček nám dělal hudební doprovod. A stalo se to největším hitem. Vyprodané divadlo. Tak jsme to pak dva měsíce hráli týden co týden. Potom na různých festivalech a přehlídkách. Tehdy nás nechtěli vzít do normální soutěže do Ostravy, nějaké konkurenční boje, tak jsem nás přihlásil do Napajedel. A dostal jsem tam cenu za nejlepší režii. Za dva roky jsme přihlásili další muzikál Rodiče se zbláznili, od Švandrlíka. Tehdy jsme tam zase vyhráli totéž. Bylo to hodnoceno ještě líp jak ta „Válka“. A pak jsme tam jeli ještě jednou v roce devadesát a to jsme hráli od Šamberka Dobrodružství v Paříži. To jsem potřetí dostal cenu za režii. A předtím jsme dělali ještě tady v osmdesátém šestém roce Dalskabáty, hřišná ves. I s hudbou. A poslední takový větší muzikál, co jsem dělal, byly Zvonokosy. Těž pěkné představení. Velké ocenění za divadlo jsem dostal i od našeho města. Za padesát pět let své existence Divadlo DUO obohatilo kulturní život ve městě o dvě stě premiér her pro děti i dospělé a odehrálo téměř dva tisíce představení.

A: Když Tě tolik bavilo divadlo, zvažoval jsi někdy se tomu věnovat profesionálně?

J: Ani ne.

A: Bavilo Tě to jako koníček.

J: Ano. Mě u toho bavila i jiná věc – organizační. Organizoval jsem dvacet ročníků soutěže v uměleckém přednesu Bezručova Zlatého ještěra. Přes osmdesát přehlídek oblastních a krajských v devadesátých letech. Potom ještě druhá věc, už jsme měli malé děti. A protože mě zaměstnali jako výtvarníka v Národním domě, tak jsem na nějaké jiné věci už neměl čas. A profesionálně jsem si to zkusil na rok v loutkovém divadle v Ostravě. To mi stačilo. Některé věci se mi tam nelíbily.

A: Dokdy jsi aktivně působil ve vašem ochotnickém souboru?

J: Přestal jsem asi před třemi lety.

A: A kdy a proč jste se přestěhovali ze Sokoliku do Čtyřlístku?

J: V devadesátém třetím roce, protože se majetky vrátily v restituci do správy Sokolům. Ale aspoň jsme spravili zchátralý Čtyřlístek.

A: Vraťme se tedy ke Tvé profesionální cestě. Po škole jsi byl na vojně, pak jsi šel učit na učiliště do Třince a pak jsi dostal místo v Místku.

Ve druhém oddíle knížky – **Po šichtě** - je vykreslen obraz tehdejší Ostravy, když zrovna havíři nefárali. Co dělali? Srocovali se jako vrány před hospodou po noční šichtě, aby spláchli prach. Jsou zde vykresleny i jiné postavy – pradleny, co hnětly oděvy svých mužů, trumpetista, z jehož těžkých prstů zněly marše i valčíky, ale i jiní tvrdí Ostraváci, co na „rezavém vůzku“ vozi železo a takto získané peníze utopí ve vodce či s přítulnými ženami. Jsou to lidé „volní jako ptáci“, žijí si svůj život navzdory běžným zvyklostem.

Bohumír Vidura svými verši složil poklonu Ostravě, kde prožil část svého života. Jistě jimi osloví mnoho Ostraváků, ale i dalších čtenářů, kteří znají toto „naše Ocelové město“ či jak on jej nazývá – „Protkanou zem“ - jako území černé, špinavé, rázovité město hald, komínů a těžních kol... Věří také, že vítr zavěje a rozežene šedé mraky a okno zase bude moci býti dokořán, budou dokonce bít zvony pro hodinu H i bujnou kratohvíli ... (báseň Hodina H).

Již se tak stalo – dnešní Ostrava vzkvétá, je k nepoznání - ostatně o tom svědčí zapojení se do soutěže Evropské hlavní město kultury (v r. 2015). Co na tom, že tento boj s Plzní prohrála? Realizuje své „zelené“ projekty, aby se zde všem žilo dobře.

Dajana Zápalková

U SPLAVU

Oparem nad splavem
proniká slunce
vidím to živě
dávám se svádět
pramínky zlatých proužků
sundávám roušku
pro volný dech
na každý pád
jsem tomu rád
když je svět barevný
já ho tak vidím u splavu
mám tu představu
jenž mě doprovází
co mě schází
moji milí a drazí
tím oparem nad splavem
proniká slunce.

Bohumír Vidura

Vzpomínkové setkání

V kulisách obrazů Bedřicha Šimoňáka proběhlo ve čtvrtek 27. ledna 2022 v sále Hostince U Čendy v Hodoňovicích zavzpomínání na tohoto bašťanského rodáka, který odešel náhle z pozemského světa 7. prosince loňského roku.

Rodina, přátelé a známí si tak měli možnost prohlédnout vystavená díla „Bédě“ – jak jej většina nazývala. Ač neměl možnost v oboru získat odborné vzdělání, byla to především láska k přírodě a k malířskému kumštu, která jej inspirovala k namalování nevyčísitelného množství obrázků, pláten, ale též maleb na fasádách či v interiérech hostinců a jiných staveb v kraji pod Beskydami, které tolik miloval.

Vzpomínkové setkání obohatil svým zvučným basem starosta Lašského smíšeného pěveckého sboru Baška Michal Válek, na varhany ho doprovodil Petr Strakoš. Syn Marek nastínil přítomným milníky z otce, života, zástupci bašťanských spolků vzpomněli na příjemné chvíle strávené ve společnosti „Bédě“, Dajana Zápalková poděkovala za ilustrace ke svým knihám a almanachům členů Literárního klubu P. Bezruč Frýdek-Místek. Starostka obce Baška Irena Babicová vyzdvihla malířovu ochotu vytvořit obrázky k různým příležitostem v obci, dokonce zhotovení a vymalování „Bašťanského betlému“. Ani lašský král Zdeňka Viluše I. – Krulíkovský si tuto příležitost nenechal ujít, aby nevzpomněl na malíře – člena Království lašského. Lašská hymna a cínkající „štamprlíčky“ slivovice se nesly za „Bédou“ do oblak jako pozdravení a vzpomínka na člověka, který měl rád lidi, dobré slovo a humor.

Dajana Zápalková

Zpívá M. Válek, foto V. Kryl

stáhla. Dělali jsme třeba Pasáčka vepřů. Hrál jsem velvyslance a titulní roli – ty vepře. /*Smějeme se.*/ A potom jsem se stal šéfrežisérem. Dělal jsem inscenaci Ostrov splněných přání, přihlásili jsme se do krajské soutěže a vyhrál jsem první cenu. Od té doby jsem skoro všechno v loutkovém divadle režíroval já. Taky jsem se stal ředitelem. A pořád jsem si říkal, že to loutkové divadlo potřebuje něco nového. Podařilo se nám přejít pod Závodní klub Slezan, který měl peníze, a zrekonstruovali jsme jeviště. Bylo tam malé kukátkové jeviště pro marionety a my jsme to vyboursali. Udělal jsem projekt a brigádnicky jsme to provedli za minimální náklady. Vzniklo krásné velké jeviště. Mohli jsme hrát se všemi druhy loutek. Chtěl jsem, aby na jevišti s loutkami byli i herci, ne loutkovodiči nebo mluviči. Jednou jsem byl na představení Spejbla a Hurvínka v Národním domě a to bylo úžasně působivé. A inspirativní. V roce šedesát devět jsem uvedl triptych Vrk a Frk, moje první autorská hra (předtím jsem dělal několik her upravovaných). Tvůj tatík nám nazpíval písničky. Tuto hru jsme uvedli na krajské přehlídce, bylo to úspěšné. První díl jsme reprízovali donedávna, asi páté nastudování. Byl jsem tedy i autorem her. Jako autor jsem napsal jedenáct původních a osm na motivy nějaké jiné pohádky. Potom jsem napsal postupně ještě nějaké hry pro dospělé. A to ještě nebylo všechno. Jsem vystudovaný výtvarník. Měl jsem tam Vojtu Holásku, výtvarníka, vystudovaného ve Zlíně, specializovaného na loutky, dělal mi výpravy. Jenomže v roce sedmdesát nastoupil do Krajského divadla loutek v Ostravě, tak už jsem pak scénu dělal já.

A: Takže jsi byl i hlavní výtvarník. A co herec? Stal ses hercem nebo loutkohercem?

J: Obojím. Dělalo se tzv. antiiluzivní divadlo. Ve většině inscenací děti viděly loutkoherce i loutku na jevišti. Tak jsme začali i hrát v sedmdesátých letech. S pomocí kolegy jsem i vyráběl loutky. Taky jsme dělali dvě inscenace černého divadla. Na to byly speciální loutky. Blížil se konec sedmdesátých let a sešla se mi tam taková dobrá parta schopných mladých lidí, nová generace, kteří o to měli obrovský zájem. Tak jsem přepsal pohádku o líném Honzovi, známou od Josefa Lady. S tím jsme jeli i na přehlídku do Chrudimi. To byla bomba. Tehdy tu přehlídku filmovala Praha.

A: Jak jste se dostali k názvu DUO?

J: Divadlo u Ostravice. Ale jinak to taky znamená dva žánry. Loutky a činohry. No a tenkrát jsme seděli ještě v té Chrudimi a říkali, že loutkové divadlo už jsme někam dostali a teď by ještě chtělo pohnout

Pavel Gryga

Diví se Pražáci,
k nebi obracejí zraky,
proč mají Ostraváci
kratke zobaky.

Svoje si užila
moravská zem,
kdysi se chlubila
uhlím a železem.

Prý voní dýmem,
ohněm a lesy,
Pražákům prominem
trochu té noblesy.

Noviny ju spluju,
že cizím sloužila,
a já ji miluju,
ona se soužila.

Chce to kus odvahy,
karta se obrací,
dnes se zas do Prahy
dojíždí za prací.

(Údolí Ostravice – 2019)

J: Ano, ano.

A: *Jak se rodiče dostali z Brušperka do Místku?*

J: Tatínek byl krejčí. Měl mistrovské zkoušky a v Brušperku bylo dost samostatných krejčích. I na těch ostatních vesnicích, tak se usadil v Místku.

A: *Jaký máš k našemu kraji vztah?*

J: To je velmi jednoduché. Je to můj rodný kraj. Dostával jsem pracovní nabídky i do jiných krajů, ale neměl jsem zájem. Jsou tu hory na obzoru, přehrady, řeky, všechno. Projezdil jsem celou republiku. Všude je pěkně, ale doma je doma – nejpěkněji. A lidi jsou tu dobří a pracovití.

A: *Čím vším jsi vlastně byl? Jsi známý hlavně jako učitel, divadelník, dokonce jsi byl jednu dobu i radním... Je to všechno?*

J: Není. Po gymnáziu jsem vystudoval Pedagogický institut a učil prakticky jen do vojny a chvíli po vojně, na učilišti v Třinci. Potom jsem dělal takové práce, které s učením nesouvisely. A pořád jsem dělal divadlo.

A: *Věděl jsi hned, když jsi šel do školy, že chceš být učitelem?*

J: Ne, chtěl jsem být obchodníkem. Měl jsem obchodnické sklony. Byl jsem dobrý hlavně v matematice, tak jsem si řekl, že bych ji mohl vystudovat. Pak jsem si ještě dodělal fyziku, už jako kantor...v praxi.

A: *Zmínil jsi divadlo... Kdy jsi s ním začal?*

J: Úplný začátek byl, když mi byly čtyři roky u nás doma na zahradě. Hráli jsme divadlo pod vedením sestry – pohádky pro děti z ulice. Pak jsem byl ještě jako kluk častým návštěvníkem loutkového divadla. Později jsem začal chodit do spolku loutkového divadla pana Pešata.

V šedesátém šestém roce jsem se svým švagrem Milanem Pastorem, který byl režisérem v Národním domě, založil divadlo DUO. DUO je padesátiletá kapitola. Postupně nás poznali po celé republice. Jak v loutkovém, tak i v činoherním divadle. V činoherním spíš na Moravě, ale v loutkovém divadle celostátně. Měli jsme úspěchy na přehlídkách – národních, krajských atd.

A: *A divadlu ses věnoval jako loutkoherec, režisér...*

J: Nejdříve jsem byl mluvič loutek, dnes se říká recitátor. Pak jsem i vodil. Na přehlídce v Odrách jsem získal stříbrný odznak Matěje Kopeckého za hlavní roli Šukyho v pohádce Šuky a Muky – jako nejlepší vodičský výkon. Potom jsem dělal dvě sezóny i osvětlovače. Mezitím jsme začali chodit i do ochotnického souboru činoherního v Národním domě. Dana Ryšková, která tam režírovala, nás mladé

K oblíbeným kulturním akcím v Hodoňovicích bezesporu patří masopust, který proběhl poslední únorovou sobotu. Těšil se velké návštěvnosti – jak masek, tak zábavy chtivých hostů.

„Není divu, vždyť po dvouletém „kulturním půstu“ jsme se mohli pobavit tak, jak jsme tady zvyklí,“ vyhodnotila veselé dovádění masek nestorka Hodoňovického masopustu Ludmila Korousová.

Připomeňme si v krátkosti, jak a proč se vlastně masopust (na Valašsku nazývaný fašank či končiny) slaví.

Masopust byl za dob našich předků několikátýdenním časem hojnosti, jídla a zábavy. Celé období začíná 7. ledna (den po Třech králich) a končí pochováním basy o půlnoci před Popeleční středou, která 40 dní před Velikonoční nedělí startuje období půstu. Délka masopustu je tedy různá, podle toho, na který den v daném roce vychází Velikonoce, jež se slaví první nedělí po prvním jarním úplňku. Naši předkové se do té doby snažili ještě co nejvíce najíst a pobavit, aby se připravili na několik týdnů strádání.

Nejveselejší fází masopustu bývaly poslední tři dny, probíhaly obchůzky masek s tancováním, hudbou, jídlem a pitím. Nejinak to vypadalo v Hodoňovicích – vše ale proběhlo v jednom dni. Maškary si vyprosily u představitelů obce právo „jít dědinou“, což bylo stvrzeno slavnostní salvou, a průvod se mohl dát do pohybu. V jeho čele virboval žandár do bubínku, dováděl všudypřítomný slaměný maskot masopustu, poletovala smrtka a do kroku hrála rázně dechová hudba Hut'ařka. Za ní táhli sobi na žebříňáku ležící nebožku basu Klementinu, kde jí šli čestnou stráží čtyři v bílé oděná nevinná děvčata, ochraňována strážníky Veřejné bezpečnosti. Velebný pan s kostelníkem kráčeli za vozem spolu s králem Jiřím, jeho chotí a princátky. V průvodu bylo k vidění na padesát maškar, mezi nimi nechyběl medvěd, baba s nůši, Švejk na invalidním vozíku tlačенém paní Müllerovou, sněhulák, hejkal, cikánky, ženich s nevěstou, doktor s personálem, lehké děvy aj. Občerstvovací zastávky u stavení byly veselé, medvěd tancoval s paní domácí, chasa rozverná.

Před Hostincem U Čendy pak proběhl parodující obřad pochování basy, ve kterém velebný pán neopomenul vyzdvihnout zásluhy zesnulé basy Klementiny, ale vzal si do hledáčku i hříchy obecní vrchnosti, díky nimž je na hodoňovický lid pozapomínáno... Za zvuků smutečního marše

Mgr. Jan Krulíkovský

nar. 28. 3. 1942

Učitel matematiky, výtvarné výchovy a fyziky, zakladatel, režisér a autor mnoha her Divadla DUO a mimo jiné i kulturní pracovník, který pozitivně ovlivnil osud několika kulturních zařízení ve Frýdku - Místku...

A: Milý strýčku, vzhledem ke Tvému životnímu jubileu je mi velikým potěšením dělat rozhovor právě s Tebou.

J: Taky se těším.

A: Gratulaci si ale nechám až na oslavu.

J: Já ani předem gratulace k narozeninám nepřijímám.

A: Správně. Vzhledem k tomu, že se jedná o Lašský dostavník, můžeme začít tím, že jsi krajan, místecký rodák. Odkud byli tví rodiče? Já to samozřejmě vím, ale ať se to taky dovědí naši čtenáři.

J: Rodiče pocházeli z Brušperka.

A: Úplně z kolébky Lašska.

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tátinkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulíková

byla se vši poctou Klementina uložena do hrobu, s ní tam skončil i koronavirus, který tížil smrtku na zádech. Ta pak sama utekla z tohoto smutečního shromáždění a lidé se začali veselit a tancovat! A užívali si s maškarami této volnosti před hostincem, kde bylo možné se také občerstvit různými dobrotami. Nechyběl tady ani pan František s flašinetem, který dodával starodávny ráz celému dění.

Sál hostince praskal ve švech, když na parketě začal svoji hudební a taneční produkci soubor lidových písní a tanců Valašský vojvoda. Při výtečném masopustním guláši, čepovaném Radegastu či štamprli nějakého ostřejšího moku zábava gradovala. Zpestřením byla jistě dražba smutečního věnce basy Klementiny, kdy získaný finanční obnos věnoval jeho majitel Karel Ondruch na Dětský den v Hodoňovicích.

Jak už to bývá - v nejlepším se má přestat, tak se stalo i o tomto masopustním večeru. Cimbállovka se rozloučila tklivými tóny písně Dobrá noc, má milá... Poté se většina hostů rozešla do svých domovů, mnozí děkovali pořadatelům – Čendaspolk a hodoňovickému fojtovi - za provedené setkání. Poděkování patří i MAS Frýdlantsko-Beskydy, Mikroregionu Frýdlantsko-Beskydy a obci Baška za finanční podporu.

„Byl jsem už na mnoha masopustech... absolvoval jsem spoustu masopustních veselí..., ale ten váš je ten nejlepší, nejveselejší – takový ,echt‘!“ – znělo pochvalně z úst loučících se s dovětkem: Tak zase za rok na Hodoňovickém masopustu na shledanou!

I my se na vás všechny těšíme, milí hosté, Bašťané či jiní návštěvníci!

Čendaspoláci

Masopust v Hodoňovicích, foto V. Kryl

MASOPUSTNÍ OBCHŮZKA

začala srazem masek před zámekem v Paskově ve 14 hodin, kde se sešlo obrovské množství masek a jsme velmi rádi, že převažovaly tradiční lidové masky. Nechyběl medvěd, MUZIKANT, laufr, nevěsta se ženichem, jezdec na koni, kobyla, slaměný, bába s nůši, policajt, řezník a farmář s velkým množstvím zvířat: vodník, cikánka, čert se smrtákem, ale také princezny, maková panenka, horník aj. Akce se zúčastnilo velké množství rodin s dětmi, které si připravily krásné rodinné masky. Počasí vydrželo až do poslední zastávky, která byla již tradičně na zabíjačce. Po drobném posilnění se pak v sále nad Zámeckou krčmou pokračovalo FOLKLORNÍM BÁLE PO SÚSEDSKU, tentokrát v masopustním duchu. Účastníci bálu si v naplněném sále užívali CM ÚSMĚV, poprvé se představily nejstarší tanečníci místního DFS PASKOVJANEK, program zpříjemnil Lašský král se svou družinou a soubor Morava, velmi rádi jsme také přivítali zástupce souboru KLOBUČAN a ONDŘEJ-NICA. Tanec a hudbu doplnila tradiční soutěž "v pálení slivovice" a také tombola a stylová kuchyně. V brzkých ranních hodinách jsme slavnostně pochovali basu a kolem 4. hodiny ranní se vydali do svých domovů vytančení, vyzpívání a věříme, že i spokojení. V letošním roce byl jak o Masopustní obchůzku tak i bál velký zájem z řad veřejnosti, čehož si moc vážíme a děkujeme všem, kteří nám pomáhají dělat tradiční věci tradičně... s úctou k tradici...

Spolek Po susedsku a DFS PASKOVJANEK

Masopust u zámku v Paskově, foto T. Polách

Folklorní bál v Paskově, foto T. Polách

V. Pavlíček, lašský král a J. Pobudová na bále, foto T. Polách